

OPERATIIVINEN SOPIMUS 2020

Toimiala: Vapaa-aika

Palvelualue: Liikuntapalvelut

Sopimuksen tarkoitus:

Operatiivinen sopimus täydentää toimialan strategista sopimusta. Tässä sopimuksessa määritellään kaupungin strategiasta, strategisten ohjelmien linjauksista sekä liikuntalautakunnan painopisteistä johdetut liikuntapalveluja sitovat tavoitteet.

Sisällys

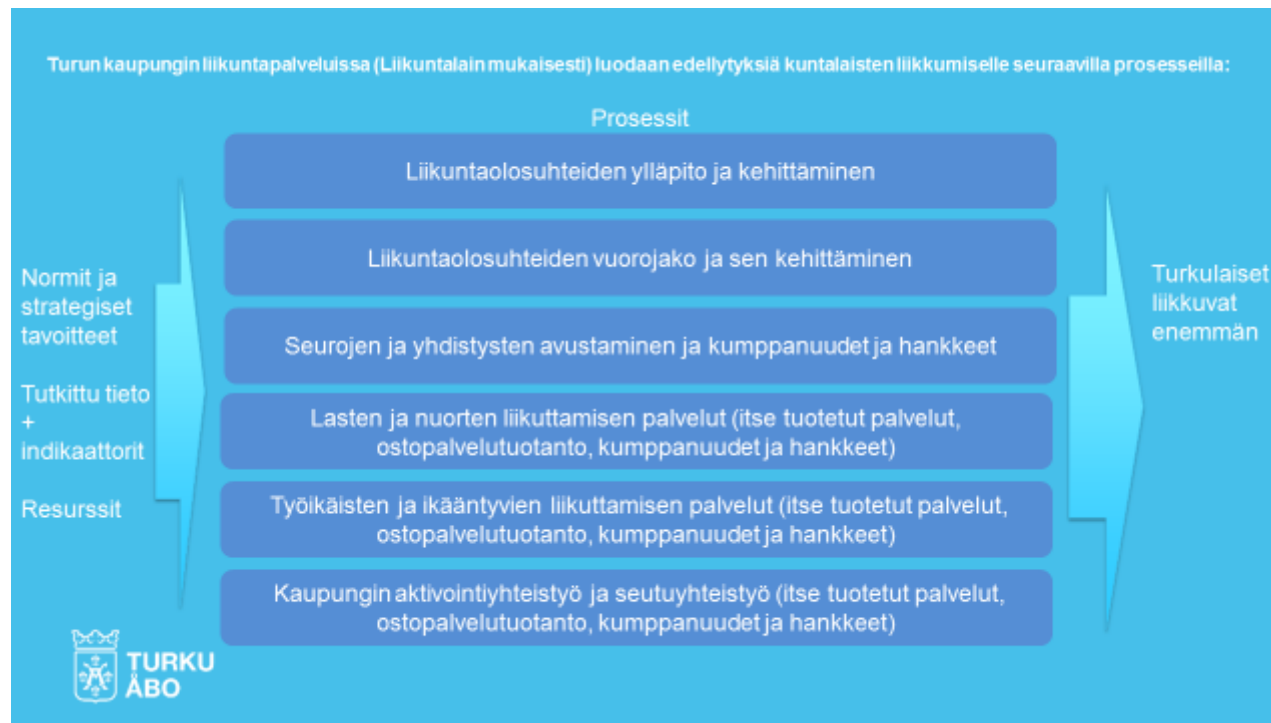
1	Lähtökohdat.....	2
1.1	Kuvaus Liikuntapalveluiden perusprosessista	3
1.2	Toimintaympäristön muutostekijät	4
1.3	Toiminnan kehittämissuunnitelma ja strategiset painopisteet	10
2	Taloudelliset tavoitteet.....	11
2.1	Määrärahat	11
3	Resurssien käyttö.....	11
3.1	Työvoiman käyttö	11
4	Toiminnalliset tavoitteet.....	12
4.1	Perustoiminnan tavoitteet	12
4.2	Projektit	14
5	Henkilöstön hyvinvointi ja työelämän laatu	17
5.1	Kaupungin yhteiset tavoitteet.....	17
5.2	Toimialoitain/palvelualueittain seurattavat tavoitteet	17
6	Tunnusluvut	18
6.1	Tavoitteelliset tunnusluvut	18

Liikuntapalveluiden toiminta pohjautuu liikuntalakiin, jonka tarkoituksena on edistää liikuntaa, kilpa- ja huippu-urheilua sekä niihin liittyvää kansalaistoimintaa, edistää väestön hyvinvointia ja terveyttä sekä tukea lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä. Tätä kautta Turun kaupungin liikuntapalvelujen tehtävänä on aktivoida turkulaiset liikkumaan ja parantamaan hyvinvointiaan liikunnan avulla. Turun kaupungin liikuntapalvelukeskus tuottaa erilaisia liikuntaolosuhteita ja -palveluita kaikille turkulaisille, niin yksittäisille kaupunkilaisille kuin liikuntaa järjestäville yhdistyksillekin. Toimimme yhteistyössä kansalaisjärjestöjen sekä muiden hallintokuntien ja kumppaneiden kanssa, sekä osallistamalla kuntalaisia. Liikuntapalvelut toimii Turun kaupungissa alansa asiantuntijaroolissa. Palvelualue seuraa liikunta-alan kehitystä, pitää yllä tilannekuvaa turkulaisesta liikuntakulttuurista ja kehittää sitä.

Keskeisiin liikuntapalvelukeskuksen tuottamiin palveluihin lukeutuvat

- liikuntapaikkojen ylläpito ja varaaminen
- liikuntapalveluiden koordinointi ja järjestäminen
- liikunta-avustukset

1.1 Kuvaus Liikuntapalveluiden perusprosessista

1.2 Toimintaympäristön muutostekijät

1.2.1 Antti Rinteen hallitusohjelman tavoitteet liikunta-asioissa

Antti Rinteen hallituksen hallitusohjelman (Osallistava ja osaava Suomi -sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta (2019)) mukaan liikunnallinen elämäntapa ja arki on tärkeää omaksua jo lapsena. Vain viidesosa suomalaisista liikkuu terveytensä kannalta riittävästi, mikä aiheuttaa merkittävät yhteiskunnalliset kustannukset.

Hallitusohjelmassa liikuntaa koskeviksi tavoitteiksi on asetettu liikunnallisen kokonaisaktiivisuuden nouseminen kaikissa ryhmissä, ulkoilun ja arkiliikkumisen edellytysten paraneminen sekä seuratoiminnan ja huippu-urheilun edellytysten paraneminen. Kokonaisaktiivisuutta halutaan edistää muun muassa laajentamalla Liikkuva koulu -ohjelma eri elämänvaiheisiin. Ulkoilun ja arkiliikkumisen edellytysten parantamisessa keskeistä hallitusohjelmassa on liikuntapaikkojen rakentamisen tukeminen, korjausvelan pienentäminen ja energiatehokkuuden parantaminen. Lähiliikuntapaikkoja ja ulkoilureitistöjä halutaan lisätä ja perusparantaa. Myös lasten, iäkkäiden ja erityisryhmien liikkumisen kannalta keskeisten arjen lähiympäristöjen, kuten puistojen ja viheralueiden, lisääminen nähdään tärkeäksi. Seuratoiminnassa ja huippu-urheilussa tavoitteena on vahvistaa tasa-arvoa ja yhdenvertaisuustyötä sekä edistää vammaisurheilua ja ikääntyneiden liikkumista. Liikuntapoliittisen selonteon toimia halutaan toimeenpanna. Tarkoituksena on muun muassa nostaa seuratukea, lisätä huippu-urheilun rahoitusta ja lajeille jaettavaa tehostamistukea sekä kohdentaa lisäresursseja urheiluakatemiaan ja valmennuskeskuksiin. Urheilua tavoitteellisesti harrastaville nuorille halutaan taata yhtäläiset edellytykset opiskella myös ammatillisen koulutuksen piirissä kuin urheiluluki-ossa.

Hallitusohjelmassa lasten ja nuorten hyvinvoinnin tavoitteiston yhtenä asiakohtana on mieluisen harrastuksen takaaminen jokaiselle lapselle ja nuorelle koulupäivän yhteyteen. Islannin mallista halutaan luoda suomalainen toteutus. Koulujen aamu- ja iltapäivätoimintaa ja sen laatua, kerhotoimintaa sekä yhteistyötä kuntien ja kolmannen sektorin toimijoiden välillä halutaan vahvistaa. Hallitusohjelmassa on todettu, että tavoitteena on käynnistää valmistelu maksuttomien harrastusmahdollisuuksien edistämiseksi koulupäivän yhteydessä.

Liikunnallisen kokonaisaktiivisuuden nostamiseksi kaikissa ryhmissä hallitusohjelmassa on asetettu tavoitteeksi myös liikkumishjelman ja sen arviointiyksikön luominen ensisijaisesti valtioneuvoston kansliaan. Samalla on tavoitteena perustaa liikuntapoliittisen selonteon mukainen liikuntapoliittinen koordinoituihin valtioneuvoston nimittämä.

1.2.2 Turku koskettavat kansalliset liikuntaan vaikuttavat toimintaympäristön muutostekijät

Liikkumattomuuden aiheuttamat vuotuiset kustannukset Suomessa

UKK-instituutti, VNK, 2018

Kansallinen liikuntakäyttäytyminen

Vaikuttavia ja kustannusvaikuttavia toimenpiteitä tulisi toteuttaa merkittävästi nykyistä enemmän liikkumattomuuden yhteiskunnallisten kustannusten aiheuttamiin riskiryhmiin, kuten elintapatauti omaaviin tai suuren riskin henkilöihin, syrjäytymisvaarassa oleviin nuoriin, kaiken ikäisiin huonon fyysisen kunnan omaaviin henkilöihin ja heikentyneen toimintakyvyn omaaviin ikääntyneisiin. Vasankari T, Kolu P, toim. Liikkumattomuuden lasku kasvaa - vähäisen fyysisen aktiivisuuden ja heikon fyysisen kunnan yhteiskunnalliset kustannukset. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 31, 2018

Liikuntakäyttäytymisen trendi kansallisesti tarkoittaa liikkumattomuutta ja istuminen on keskeinen yhteiskunnallinen haaste.

Liikuntapoliittinen selonteko

Juha Sipilän Hallitus laati liikuntapoliittisen selonteon, joka valmistui 2018. Liikuntapoliittinen selonteko on ollut sivistysvaliokunnan lausuttavana. Huomionarvoista:

- Aikuisväestöstä vain joka viides liikkuu terveytensä kannalta riittävästi ja liikkumattomuus lisää sairaspöissaoloja ja työssä jaksamisen ongelmia
- Liikkumisen vahva polarisoituminen sekä fyysisen kokonaisaktiivisuuden vähentyminen yhteiskunnassa ja merkittävästi myös lasten ja nuorten keskuudessa.
- Kuntien liikuntapaikkarakentaminen, kävely- ja pyörätieverkostot ja muut arkiliikkumiseen kannustavat infra-palvelut sekä luontoliikunnan kohteet ovat välttämätön osa kunnan koko väestön terveystiikunnan edistämistä.
- Matalan kynnyksen esteettömät ja saavutettavat ohjauspalvelut sekä liikuntaneuvonta edistävät osaltaan liikkumisaktiivisuutta.
- Lasten ja nuorten hyvinvoinnin tulee olla pitkäaikainen strateginen valinta ja painopiste, jos tahdotaan vaikuttavuutta ja tuloksia ihmisen elinkaaressa.

Koko väestöstä arviolta 15-20 prosentilla fyysinen, kognitiivinen, sosiaalinen tai psyykinen toimintakyky on alentunut. Näiden seurauksena yhä useampi tarvitsee erityispalveluita,- ohjausta tai -hinnoittelua ym, jotka tulee huomioida palveluita suunniteltaessa (Valtio soveltavan liikunnan ja vammaisurheilun edistäjä LTS/ Teijo Pyykönen ja Saku Rikala + liikuntapoliittinen selonteko)

Kuntaliiton sivistyspoliittisessa Sivistyksen suunta -ohjelmassa linjataan kulttuuri-, kirjasto-, liikunta- ja nuorisopoliittikkaa vuoteen 2025. Vapaa-aikatoimialan liikuntapalveluille määritellyissä visioissa: Kuntalaiset liikkuvat terveytensä kannalta riittävästi ja saavat siitä iloa, elämyksiä ja työkykyä. Kuntien liikuntapalvelut ovat kohtuuhintaisia ja helposti saavutettavissa.

Kansallinen viitekehysessä urheilukulttuuri muuttuu ja organisoituu uudistuen. Lajiliitot ja Olympiakomitea etsivät valmennuskeskuksilleen sijoituspaikkoja myös Suurista kaupungeista tuoden resursseja mukanaan. Turussa kehittyvä Kupittaa alue tarjoaa tähän valta-kunnallisesti erityisen kilpailukykyisen mahdollisuuden. Tästä viimeisin esimerkki ampumaurheiluliiton toimintojen osasijoittaminen Turun Kupittaaalle.

ATH v. 2015 FinSote 2018	Suomalaiset		Turkulaiset	
	2015	2018	2015	2018
suosituksen mukaisesti kestävyysliikuntaa ja lihaskuntoharjoittelua harrasti 20–54-vuotiaista Vakituisesti useita tunteja viikossa vähintään kuntoliikuntaa harrastavien osuus 20-54 vuotiaiden kohderyhmässä.	17,5,%	30.9%	22,4%	29%
Vapaa-ajan liikuntaa harrastamattomat aikuiset.	20,8 %	21.4 %	17,8 %	25 %
län mukaan harrastamattomien osuus lisääntyy.				
20–54-vuotiaat	17,8 %	21.8 %	12,1 %	24 %
55–74-vuotiaat	22 %	16 %	26,2 %	22.6 %
yli 75-vuotiaat vapaa-ajan liikuntaa harrastamattomat	32,9 %	35 %	30,3 %	34.8 %
Ikääntyneellä väestöllä (> 75 v) 500 metrin matkan kävelemisessä suuria vaikeuksia oli	23,7 %	22.9 %	21,7 %	19.5 %

Alle kouluikäisten liikuntakulttuuri

Vain 10-20 % alle kouluikäisistä saavuttaa suosituksen mukaisen päivittäisen liikuntamäärän (2-3h/pvä) (Tutkimuskatsaus liikuntapoliittisen selonteon tausta-aineistoksi 2018).

Fyysisen aktiivisuuden määrässä ja motorisissa taidoissa on merkittäviä yksilöllisiä eroja. Esimerkiksi vain noin puolet 6 vuotiaista hallitsee motorisista perustaidoista juoksemisen (Tutkimuskatsaus liikuntapoliittisen selonteon tausta-aineistoksi 2018).

Noin 60 prosenttia päivähoitopäivästä on 3–6-vuotiailla fyysisesti passiivista toimintaa, viidennes päivästä (20 %) on vapaata sisäleikkiä ja viidennes (21 %) vapaata ulkoleikkiä, josta suurin osa ei sisällä fyysisesti aktiivista tekemistä. Reippaan fyysisen aktiivisuuden osuus on 10 % (n. 48 min/pv). (Tuloskortti 2018)

Keskeisimmät tekijät, jotka vaikuttavat siihen, että liikuntasuosituksia eivät täyty päiväkotipäivän aikana ovat varhaiskasvatusympäristön ahtaat tilat, liikuntaan soveltuvan sisätilan puuttuminen, liian pieni ja tasainen ulkoilualaue, rikkiinäiset liikuntavälineet ja päivittäinen ulkoiluaajan vähentäminen (Tutkimuskatsaus liikuntapoliittisen selonteon tausta-aineistoksi 2018).

Liikunnallinen elämäntapa alkaa vähitellen urautua kolmen vuoden iästä lähtien (Tutkimuskatsaus liikuntapoliittisen selonteon tausta-aineistoksi 2018).

Kouluikäisten lasten ja nuorten liikuntakulttuurin nykytila (7-15 -vuotiaat)

Liitu 2018 -tutkimuksen mukaan vain reilu kolmannes (38 %) 7-15 -vuotiaista lapsista ja nuorista täyttää liikuntasuosituksen (1h / pvä; vrt. 2016 32 %). 15 –vuotiaista vain joka viides täyttää liikuntasuosituksen. Vähän liikkuvia (0-2 päivänä riittävästi liikuntaa) oli 7-15-vuotiaista joka kymmenes (12 %). Vuoden 2018 Move! –mittaustulosten mukaan joka kolmannella 5. luokkalaisella on Turussa heikko fyysinen toimintakyky. Uhkana on, että kaikkein heikkokuntoisimmat lapset ja nuoret eivät tule selviämään päivittäisistä askareista ja heikko kunto johtaa terveysongelmiin (Liikuntapoliittinen selonteko 2018).

Puolet (54 %) 7–15-vuotiaista harrastaa liikuntaa tai urheilua urheiluseurassa. Urheiluseuraan liitytään 6-vuotiaana, päätös yhteen lajiin keskittymisestä tehdään keskimäärin 9-vuotiaana ja seuraharrastaminen lopetetaan keskimäärin 11-vuotiaana. Seuraharrastamisen aloittamisikä on laskenut tasaisesti vuodesta 2014 seitsemästä vuodesta kuuteen vuoteen. Keskeisimpiä syitä urheiluseuraharrastuksen lopettamisen taustalla ovat kyllästyminen lajiin (40 %), se, että ei viihdy joukkueessa tai harjoitusryhmässä (31 %) tai että harrastaminen ei ole tarpeeksi innostavaa (25 %). Kansallisesti liikunta-aktiivisuuden osalta urheiluseuratoimintaan osallistuvat nuoret ovat kyllä muita aktiivisempia, mutta heidän kokonaisliikuntamääränsä jäävät silti usein selvästi alle suositellun 18-20 tunnin viikossa. Lisäksi noin kolmasosa urheiluseuratoimintaan osallistuvista nuorista ei saavuta edes viikoittaista terveysliikuntasuositusta (14 h/vko). Yritysten järjestämään liikuntaan osallistui puolestaan Liitu 2018 –tutkimuksen mukaan vähintään kerran viikossa joka kolmas 7-15 –vuotiaista lapsista ja nuorista

Ruutuaika suosituksen (tv, tietokone, puhelin > 2h /pvä) ylittää yhä useampi 49 % (2016) → 55 % (2018). Vain 5 % kertyy ruutuaikaa alle suosituksen 5-10 %.

Nuorten syrjäytymisestä olisi ehkäistävässä fyysisestä aktiivisuudesta lisäämällä, mikä tarkoittaisi yhteiskunnalle 70-140 miljoonaa euroa vähemmän kustannuksia (Liikkumattomuuden lasku kasvaa -raportti 2018).

Liikuntalajien määrä kasvaa (yli 60 lajia tuetaan) vaatii erityisesti nykyisten liikuntaolosuhteiden monipuolisempaa käyttömahdollisuutta tai uusia liikuntapaikkoja.

Liikuntakäyttäjätymisen trendit muuttuvat mm. Turussa vuonna 2018 18-79 -vuotiaille tehdyn Kuntapalvelututkimuksen perusteella voidaan todeta, että turkulaisista aikuisista 96% (2017 96%) harrastaa jonkinlaista liikuntaa vähintään viikoittain.

VUOSI 2017		
Järjestöihin kuuluminen	Suomalaiset	Turkulaiset
aikuisten osallistuminen (vähintään 1 krt/vko) liikunta- tai urheiluseurojen toimintaan.	29 %	31,6 %
yli 75-vuotiaista osallistuu vähintään viikoittain liikunta- tai urheiluseurojen toimintaan	14,9 €	23,8 %
län mukaan harrastamattomien osuus lisääntyy.		
20–54-vuotiaat	17,8 %	12,1 %
55–74-vuotiaat	22 %	26,2 %
yli 75-vuotiaat vapaa-ajan liikuntaa harrastamattomat	32,9 %	30,3 %
liikunta- ja urheiluseuroissa liikkuvista jäsenistä on alle 20-vuotiaita		n. 70 % = 42.000 lasta ja nuorta

Liikuntapalvelut toteutti keväällä 2019 seurakyselyn yhteistyössä Turun liikuntalautakunnan, Turun seuraparlamentin ja Turun Seudun Urheiluakatemia kanssa. Kyselyyn vastasi 118 eri seuraa. Vastausprosentti oli 64 %.

Seuratoimintaa järjestetään yhä useammin kuntarajat ylittäen. Yhdeksän seuraa kymmenestä pitää Turkuä hyvänä liikunta- ja urheilukaupunkina. Turun vahvuuksia ovat mm. liikuntaolosuhteet, kaupungin jakama taloudellinen tuki, monipuolinen lajitarjonta ja perinteet.

Vastaajat kokevat tukimuodot tärkeiksi. Heidän mielestä kolme tärkeintä kaupungin tarjoamaa tukimuotoa ovat alle 20-vuotiaiden harjoitusvuorojen maksuttomuus, toiminta-avustus ja harjoitustila-avustus. Kolme neljästä käyttää vuosittain toiminnassaan pääosin Turun kaupungin hallinnoimia liikuntapaikkoja. Yksityisiä olosuhteita käyttää 53 prosenttia seuroista.

Joka neljännellä seuralla on päätoiminen työntekijä. Palkkatyö keskittyy isoihin seuroihin. Arviolta 40 prosenttia seurojen valmentajista tai ohjaajista ei ole suorittanut mitään liikunta-alan ammatillista tai aluejärjestön/lajiliiton valmentaja- tai ohjaajakoulutusta. Valmentajien, ohjaajien ja vapaaehtoisten vähyys sekä liikunta- tai toimitilojen määrä ja laatu koetaan suurimpina seuratoimintaa rajoittavina tekijöinä. Muita haasteita seurojen näkökulmasta ovat muun muassa harjoitusvuorojen heikko saatavuus sekä rajalliset taloudelliset resurssit. Kehittämissuhteet liittyvät useimmiten liikuntaolosuhteisiin. Noin 66 prosenttia vastaajista on tyytyväisiä yhteistyöhön liikuntapalvelukeskuksen kanssa. Seurat toivovat myös lisää taloudellista tukea sekä avointa vuoropuhelua liikuntapalvelukeskuksen kanssa.

1.2.3. Turun kaupungin sisäiset liikuntakulttuuriin tai palveluihin vaikuttavat toimintaympäristön muutokset

Toimintaympäristön muutostekijät (TURKU)

Turun kaupungin väkiluku lisääntyy noin 2500 asukkaalla vuodessa ja kaupunki rakentuu uusille asuinalueille ja kehittyy. Asiakastarve kasvaa erityisesti uusilla asuinalueilla. (Skanssi, Syvälahti, Ylimaaria, Kakola, Linnakaupunki, Tiedepuisto ja Itäharju) tulisi huomioida lähiliikuntapalvelut (mm. koulujen salit ja kentät) ja kehittää keskeisiä liikuntakeskittyymiä, kuten Kupittaaan liikuntakeskusta osana Kupittaaan kampus- ja tiedepuisto –kärkihanketta, Impivaaran liikuntakeskusta ja urheilupuistoa.

Mahdolliset muutokset, peruskorjaukset jne. Samppalinnan palloiluhallin, Parkki, Kupittaaan maauimala, Impivaaran kohteet, Alfa vuokrasopimus, Lintula, kouluhankkeet mm. Pansio ja Lauste vaativat linjauksia resurssoinnista.

Ratapiha-hankkeen toteutuessa Turkuun saattaa syntyä merkittävä liikuntapaikkojen lisätarjonta ja Turku-hallin (Gatorade-Center) toiminnot tulee pohtia uudelleen osana laajempaa koko kaupungin liikuntapaikkaverkostoa.

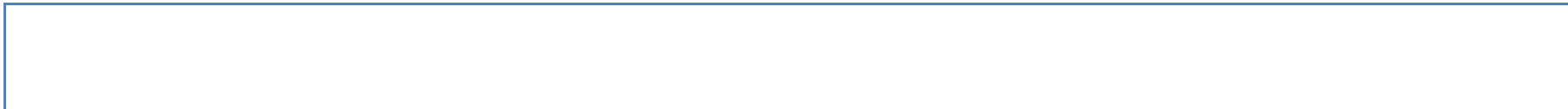
Väestörakenne ja asuinalueiden väliset erot. Ikääntyvä väestö tulisi huomioida erityisesti uimahallipalvelujen tarjonnassa ja asuinalueiden välisiä erojen tulisi huomioida kaikissa matalankynnyksen palveluissa.

Palveluiden kysyntä kasvaa ja muuttuu. Turun haasteena on väestön ikääntyminen. Turussa asuu tällä hetkellä reilut 17 000 yli 75-vuotiasta, joista noin 15 400 henkilöä itsenäisesti omassa kodissaan. Vuoteen 2020 mennessä yli 75-vuotiaiden määrä kasvaa noin 19 000 henkilöön. Tämä edellyttää lisääntyvää iäkkäiden ihmisten palveluihin panostamista. mm. Seniorirannekkeen käytön merkittävä kasvu (v. 2010 käyntikertoja oli n. 50 000, v. 2017 käyntikertoja oli jo 200 000). Tämä näkyy mm. Petreliuksen uimahallin tarveselvityksessä, jonka mukaan palveluiden kysyntä kasvaa, mutta nykyinen uimahalli ei mahdollista kasvua, tarvitaan laajennus tai uusi uimahalli.

Lasten ja nuorten liikkumattomuutta on pyritty vähentämään laajalla Liikkuva koulu –hankkeella, joka päättyy 2019. Turku kohtaan lisääntyvät, jotta jokaisen lapsen koulupäivään tavoiteltu tunti lisää liikettä toteutuu ja turkuun hankekauden aikana rakennettu toimintamalli vakiintuu ja sen kehittämistä jatketaan. Hanke, on ennen kaikkea liikuntakulttuurin muutoshanke, jossa kaikille lapsille koulupäivän yhteydessä tarjottu matalan kynnyksen liikuntaharrastus-mahdollisuus tulee turvata sekä liikuntapalveluiden sisäisten resurssien uudelleen ratkaisemalla. Hankkeessa luotu Liike -kerho malli liikuttaa 3000 lasta viikossa ja tämä asiakastarve on olemassa jatkossakin.

Seurojen omat harjoitustilat tai kohteet, joissa he ovat vuokralla lisääntyvät ja kallistuvat. Tästä johtuen harjoitustila-avustusmuodon vaikutus on heikentynyt. Vuonna 2010 aikuisten tiloja on pystytty subventoimaan 25% ja lasten 65 %+25 %. Vuonna 2017 aikuisten subventointi on lakkautettu ja lasten tilojen subventiot laskeneet 54,66 %+10 %:iin.

Investoinnit uuteen liikuntapaikkakysyntään => liikuntapaikkarakentaminen, tukea liikunta-seurojen ja yksityisten rakentajien intressejä rakentaa ja käyttää uutta ei kaupungin omistamaa/hallinnoimaa liikuntainfraa kohdentamalla lisää avustusmäärärahoja. Liikunnallisiin toimintoihin jaettiin vuonna 2012 avustuksia 8,46€/as ja vuonna 2017 7,32€/as.

1.3 Toiminnan kehittämissuunnitelma ja strategiset painopisteet

Liikkuvat lapset ja nuoret - Kaikki lapset ja nuoret omaksuvat liikunnallisen elämäntavan

- Liikuntapalvelut edistää lasten ja nuorten kanssa toimivien tahojen yhteistyötä lasten ja nuorten kiinnittymiseksi liikunnalliseen elämäntapaan. Liikuntapalveluilla ja yhteistyötahoilla (varhaiskasvatus, oppilaitokset, nuorisopalvelut, huoltajat, järjestöt, neuvola- ja kouluterveydenhuolto ym.) on yhteinen ydinviesti lasten ja nuorten liikunnallisen elämäntavan edistämisen osa-alueista.
- Liikuntapalveluissa pääpaino lasten ja nuorten liikunnallisen elämäntavan edistämistyössä on erityisesti varhaiskasvatusikäisissä lapsissa ja heidän huoltajissaan.
- Liikuntapalvelut edistää yhdessä sidosryhmien kanssa lasten liikunnan laatutekijöiden toteutumista lasten liikunnassa. Liikuntapalvelut edistää sidosryhmien tiedon ja ymmärryksen lisääntymistä lasten ja nuorten liikunnallisen elämäntavan taustalla olevista tekijöistä.

Aktivoiva ympäristö ja olosuhteet luovat edellytykset liikunnalliseen elämään

- Liikuntapalvelut toimivat asiantuntijaroolissa, kun kaupunkia suunnitellaan ja kehitetään liikunnallista elämäntapaa edistäväksi kaupunkiympäristöksi yhteistyössä eri sektoreiden kanssa. Aktivoivalla ympäristöllä on tulevaisuuden kunnassa korostuva rooli terveyden ja liikunnallisen elämäntavan edistämisessä
- Liikuntapalvelut etsii uusia kehittämiskonsepteja liikuntaolosuhteverkoston rahoittamiseksi, rakentamiseksi ja ylläpitämiseksi

Liikunta innostavana kumppanina elinvoiman ja hyvinvoinnin edistämisessä

- Liikunnan kasvava kumppanuus ja uudenlainen konseptointi yritysten sekä tutkimus- ja oppilaitosten kanssa sekä elinvoiman että hyvinvoinnin edistämiseksi
- Turku rakentuu houkuttelevaksi urheilutapahtuma- ja liikuntamatkailukaupungiksi sekä valmennus- ja koulutuskeskukseksi yhteistyössä eri toimijoiden kanssa
- Liikunta kehittää entisestään liikunnan palveluketjuja ja neuvontaa eri kumppanien kanssa terveiden elintapojen edistämiseksi, terveys- ja hyvinvointierojen kaventamiseksi sekä yksinäisyyden ja ulkopuolisuuden vähentämiseksi

Liikunta- ja urheiluseurojen ja liikuntaa järjestävien yhdistysten kanssa tehtävän yhteistyön kehittäminen turkulaisten liikkumisen lisäämiseksi

- Kaupungin roolin kehittäminen mahdollistajasta myös aktiiviseksi kumppaniksi olosuhteiden, avustus- ja vuorojenjakopalveluiden sekä aktivointipalveluiden uudella kehittämisellä
- Seura- ja yhdistystoiminnan laadun ja osaamisen yhteiskehittäminen tiedolla johtamisen sekä paikallisen ja kansallisen osaamisverkoston avulla

2 Taloudelliset tavoitteet

2.1 Määrärahat

1.000 €			
Liikuntalautakunta	TOT 2018	TAM 2019	TA 2020
Toimintatulot	4 421	4 045	4 045
Toimintamenot	24 815	25 081	25 217
Toimintakate	-20 394	-21 036	-21 172
Muutos-%		3,1 %	0,6 %

3 Resurssien käyttö

3.1 Työvoiman käyttö

	TP 2018	TA 2019	TA 2020
Htv	94,9	101	102
Palkat ja palkkiot	3 595 811	3 612 617	3 609 886
Sijaistus %	32,0	30,9	31
Sairauspoissaolo%	2,9	1,9	2,5

Toiminnalliset tavoitteet

Perustoiminnan tavoitteet

Liikunnallisen elämäntavan yksikkö

Yksikössä pyritään toteuttamaan seuraavat palvelut ja avustusten jaot vuonna 2020 talousarviovarojen puitteissa:

- Tuotteet

Tavoitteena: monipuolisilla ja houkuttavilla palveluilla väestön fyysisen aktiivisuuden ja liikunta-aktiivisuuden lisääntyminen.

- o Lasten liikunnan ihmema
- o Lasten ja nuorten soveltavan liikunnan palvelut
- o Lapset liikkeelle
- o Liikkuva koulu
- o Koululiikunnanohjaus
- o Mihi.fi
- o Leidit liikkeellä
- o Kunnan äijät
- o Leikkipuistojummat
- o Ihanaiset naiset
- o Raskas sarja
- o Kimmoke- ranneke
- o Saattajakortti
- o Liikuntaneuvonta
- o Kuntokonkarit
- o Työikäisten ja ikääntyneiden soveltavan liikunnan palvelut
- o Senioriranneke
- o Voitas- toiminta
- o Kuntosalin ABC- kurssit ja laiteopastus

- Avustukset

Tavoitteena: Seurojen ja yhdistysten elinvoiman sekä kuntalaisten liikuttamisen mahdollisuuksien edistäminen

Toiminta:

- o Urheilu- ja liikuntaseurojen toiminta-avustus
- o Muun yhdistystoiminnan toiminta-avustus
 - Vammais-, eläkeläis- ja maahanmuuttajayhdistysten toiminta-avustus
 - Vammaisavustaja-avustus
- o Liikuntatapahtumien avustaminen

Osaaminen:

- o Avustus valmentajien, ohjaajien ja toimihenkilöiden koulutukseen
- o Nuoren urheilijan stipendi

Liikuntapaikkayksikkö

Liikuntapaikkayksikkö ylläpitää ja kehittää liikuntapaikkoja sekä avustaa liikuntaolosuhdeverkoston ylläpitoa ja kehittämistä Turun kaupungissa. Liikuntapaikkojen korjausinvestoinnit suunnitellaan liikuntapaikkasuunnitelmaan tukeutuen. Tavoitteena on tarjota kattavat ja korkeatasoiset kuntalaisten hyvinvointia ja urheilukulttuuria edistävät liikuntaolosuhteet, joiden käyttöaste on korkea.

Ydintehtävät ja –alueet:

- Kunnallisten liikuntatilojen vuorojako ja tilavaraukset
 - o yhteensä 208 erillistä varattavissa olevaa liikunta- ja kokoustilaa (4 kpl), joissa n. 90 000 varausta (v. 2018)
- Liikuntapaikkojen ylläpito ja tiettyjen olosuhteiden valvonta
 - o kaksi uimahallia, joissa kuntosalit, kaksi maauimalaa sekä uimalaitoksissa järjestettävä ohjattu liikunta
 - o sisäliikuntahallit ja -salit: 51 rakennusta, joissa 70 liikuntatilaa sekä neljä kuntosalia
 - o Liikuntakeskus Alfa, jossa 12 erilaista liikuntatilaa
 - o ulkokentät: 97 palloilukenttää, 23 tenniskenttää ja kahdeksan rantalentopallokenttää sekä Parkin kentän tekojäärata ja -kaukalo talvisin
 - o Impivaaran ja Varissuon jäähallit
 - o Impivaaran jalkapallohalli
 - o BMX-rata
 - o Velodromi
 - o Kupittaaan urheiluhalli
 - o Paavo Nurmen stadion ja Urheilupuisto
 - o Luistelumato
 - o hiihtoladut ja muut kuntoreitit
- Olosuhdeavustukset
 - o Avustus harjoitustilavuokrien korvaamiseen
 - o Avustus uuden liikuntapaikan rakentamiseen
 - o Avustus suunnistuskarttojen tekemiseen
 - o Olosuhteisiin liittyvät erityisavustukset
- Asiakaspalvelu
 - o Liikuntapalveluiden tuotteiden ja liikuntarannekkeiden myynti
 - o Seurarannekejärjestelmä Kilpurin hallinnointi
 - o Liikuntapalvelujen hinnastoon ja kassajärjestelmän toimintoihin liittyvät tehtävät
 - o Liikuntatilojen avainten hallinnointi ja asiakaspalvelu
 - o Tilavuokrien laskutus ja asiakaspalvelu
- Liikuntasuunnittelu
 - o Liikuntaolosuhdeverkoston hallinta, seuranta ja kehittäminen

Hanke	Projekti	Hyötystavoite	Tuotostavoite	Strategiakytös
Aktiivisuuden edistäminen	Aktivoiva ympäristö ja olosuhteet	Aktivoivalla ympäristöllä on tulevaisuuden kunnassa korostuva rooli terveyden ja liikunnallisen elämäntavan edistämässä. Liikuntaolosuhdeverkosto.	Tavoitteena luoda mallinnos aktivoivan ympäristön arviointiin. Alueellinen pilottikohde. Projektissa tehtäisiin yhdessä muiden toimijoiden, ennen muuta kaupunkiympäristötoimialan kanssa.	3.3.10 Sujuvaa ja turvallista arkea tuetaan hyvällä kaupunkiympäristöllä ja palveluilla
Aktiivisuuden edistäminen	Liikunta-neuvonnan palveluketjut	Riittämätön liikunta lisää sairastavuutta. Liikuntakäyttäytymiseen vaikuttaminen ennen sairastumista on sekä yhteiskunnan että henkilön etu. Yksilölliseen liikuntaneuvontaan tavoitellaan työikäisiä ja ikääntyneitä, joiden sairastumista tai toimintakyvyn heikkenemistä liikunnalla voidaan ehkäistä. Tavoitteena on, että liikuntapalveluiden toteuttama yksilöllinen liikuntaneuvonta täydentää Hyvinvointitoimialan toteuttamaa elintapaneuvontaa ja asiakasohjautuvuus on sujuvaa.	Liikuntapalvelukeskuksella on liikuntaneuvonnan malli työikäisille ja ikääntyneille. Malli sisältää asiakaskohderyhmän määrittelyn, liikuntaneuvontaan ilmoittautumisjärjestelmän, liikuntaneuvontaprosessin määrittelyn, kirjaamisen ja vaikutusten arvioinnin sekä jatkopalveluden kuvaamisen. Liikuntapalvelukeskuksen antaman liikuntaneuvonnan: roolista on sovittu kaupungin sisäisten sidosryhmien ja V-SSHP:n kanssa, asiakaskohderyhmä ja neuvontaan ohjautumisen kriteerit on rajattu, määritelty ja kuvattu, määrällisestä asiakastavoitteesta ja siihen käytettävästä työaikaresursista on sovittu, vaikutusten mittaamisen kriteerit ja mittarit on määritelty ja otettu käyttöön sekä malli on luotu ja sen vaikutuksia testattu.	2.3.1 Tuetaan aktiivista elämäntapaa luomalla edellytyksiä omatoimiselle aktiivisuudelle
Aktiivisuuden edistäminen	Voimaa vanhuuteen tutuksi ja tavaksi. Voimaa Vanhuuteen mentorointiohjelma	Toimintakykyinen vanhusväestö tukee kunnan elinvoimaisuutta. Sosiaali- ja terveydenhuollon kustannukset vähenevät, mikäli yli 75-vuotiaita kuntalaisia saadaan säännöllisen liikunnan pariin. Tämä edellyttää tiedon ja osallistumismahdollisuuksien lisäämistä koko kaupungin kattavasti. Seura- yhdistys- ja oppilaitoyhteistyön kautta toimintamuotoja ja liikuntamahdollisuuksia pystytään lisäämään ja kehittämään.	Voimaa vanhuuteen – ohjelman hyvien käytänteiden kehittäminen ja erityisesti toimiva yhteistyö kaupungin toimijoiden kesken ja palveluketjun saumaton jatkumo kolmannelle sektorille: kohderyhmän liikuntamahdollisuudet lisääntyvät. Projektin pääasiallinen tuotos on ikääntyneiden vaikuttavien ja tarkoituksenmukaisten liikuntaryhmien lisääntyminen kolmannen sektorin toimijoiden parissa. Lisäksi: yli 75-vuotiaiden liikunnan palveluketju selkeytyy ja oikeat asiakkaat löytävät/ohjautuvat oikea-aikaisesti heille sopiviin palveluihin.	2.1.3 Luodaan parempia palveluita kehittämällä vaikuttavia asiakaskeskeisiä palveluprosesseja

Hanke	Projekti	Hyötytavoite	Tuotostavoite	Strategiakytös
Digitaalisten medioiden hyödyntäminen	Asiakastietojen keruu	Asiakastietojen keruu ja seuranta suhteutettuna käytettävissä oleviin tilaresursseihin mahdollistaa paremman tiedolla johtamisen ja toimenpiteiden entistä tehokkaamman kohdentamisen. Järjestelmän tuottamasta tiedosta on hyötyä sisäisenä työkaluna mm. vuoronjaon periaatteiden toteutumisen seurannassa, avusta-mismäärärahojen kohdentamisessa sekä tarveselvitysprosesseissa.	Projektin päätuotoksena on asiakastiedonkeruujärjestelmä, jonka avulla voidaan kerätä asiakastiedot systemaattisella, vertailukelpoisella ja toistettavissa olevalla tavalla. Projektin aikana määritellään myös toimipisteiden eli liikuntatilojen kapasiteetit, sekä harraste- ja kilpaurheiluvuoronvarausta varten. Projekti toteutetaan useassa vaiheessa, jolloin tuotoksia on useampia: nykytilan kuvaus, otos- ja menetelmien testaussuunnitelma, tilojen kapasiteettien määrittely, harraste- ja kilpaurheilumääritelmät, valmis järjestelmä, analysoitavaksi saatavan datan haltuunotto sekä datan analyysisuunnitelman tarkentaminen.	2.3.3 Aktiivista elämäntapaa edistävät palvelut kohdennetaan hyödyntämällä paremmin asiakas- ja asukastietoa
Kumppanuu- det	Lasten liikunnan laatutekijöiden edistäminen seuroissa	Projektin päätavoitteena on edistää kansallisesti tutkittuja ja määriteltyjä lasten liikunnan laatutekijöitä turkulaisissa urheiluseuroissa. Lopullisena päämääränä on lasten ja nuorten liikunnallisen elämäntavan ja terveiden elintapojen edistäminen sekä drop-outin estäminen. Seuratoiminnassa mukana olevat lapset ja nuoret saavat harrastaa innostavassa ympäristössä, monipuolisesti ja lapsen kehityksen huomioivalla tavalla.	Projektia toteutetaan mentorointimallilla, jossa liikunnan aluejärjestön menetelmäkouluttaja vastaa mentorointiprosessin toteuttamisesta laatutekijäluentoihin pohjautuen. Projektin konkreettisena tuotoksena luodaan pysyvä toimintamalli osaamispääoman vahvistamiseksi ja juurruttamiseksi seuroissa, lisätään kaupungin ja seurojen sekä seura- ja lajirajat ylittävää yhteistyötä.	2.3.2 Toteutetaan palveluja yhteistyöllä kansalais- ja järjestötoiminnan kanssa

Hanke	Projekti	Hyötytavoite	Tuotostavoite	Strategiakytös
Kumppanuu- det	Liikunta- ja urheilu- tapahtumat, toimintamallin suunnittelu	Saada liikuntapalveluiden asiantuntijuus paremmin osaksi laajempaa liikunta- ja urheilutapahtuminen tuotantoa kaupungissa. Prosessien osalta tapahtumaorganisaattoreiden työ helpottuu, kun kaupungin yhteistyökuviot ovat selkät. Turku nähdään houkuttelevana tapahtumanjärjestämiskaupunkina ja asiantuntevana yhteistyökumppanina.	Luodaan toimintamalli, jossa kaupungin eri toimijat tunnistavat oman roolinsa liikunta- ja urheilutapahtumien järjestämisessä. Projektin aikana tehdään nykytilan kuvaus tapahtumatuotannon prosesseista. Tämän jälkeen selkeytetään liikunta-toimen sisäinen toimintamalli tapahtumatuottamisen osana: miten vuorovaraus toimii, kuka tapahtumista päättää sekä miten omalla avustustoiminnalla voidaan tapahtumia mielekkäimmin tukea. Projektin aikana valmistellaan liikuntatiloista tapahtumatuotekortit.	3.1.5 Turkuä kehitetään merkittävänä matkailu-, kongressi- ja tapahtuma-kaupunkina
Kumppanuu- det	Kaikkia liikuttava Turku - Turku Future Sports	Hankkeen tavoitteena on edistää Turun kaupungin strategian mukaisesti kilpailukykyä ja hyvinvointia kehittämällä turkulaisen liikuntakulttuurin vahvuuksien pohjalta vetovoimaisempaa liikuntaekosysteemiä Turkuun. Tämä tarkoittaa lisääntyvää hyvinvointia ja elinkeinoelämän, kaupungin sekä oppilaitosten ja korkeakoulujen mahdollisuuksia kehittää toimintaansa liikunnan ja urheilun alalla ja sen rajapinnassa erityisesti Kupittaa alueella. Tavoitteena on edistää kaikkien kuntalaisten liikkumista ja hyvinvointia, huippu-urheilun ammattimaisia toimintaedellytyksiä. Hanke luo pohjaa koko Turun kaupungin liikunta- ja urheilustrategialle sekä kaupungin kansainväliselle tunnettuudelle urheilukaupunkina. Hanke mahdollistaa kaupungin kaikkien omien palveluiden, yhteistyökumppaneiden, oppilaitosten ja yritysten resurssien kokoamisen elinkeinoelämän ja hyvinvoinnin kehittämisen tueksi.	Hankkeessa toteutetaan verkostanalyysiselvitys Turun liikuntaekosysteemiin kuuluvista toimijoista, niiden keskinäisistä suhteista ja toisilleen antamista merkityksistä. Tulokset toimivat perustana verkoston perustamiselle ja kehittämiselle. Lisäksi toteutetaan yritys-kysely Turun seudun eri toimialoilla toimiville yrityksille niiden mahdollisuuksista ja halukkuudesta olla kehittämässä kaupunkivalmennuskeskusta Kupittaa alueelle ja sen lähiympäristöön. Hankkeessa luodaan liikunnan ja urheilun edistämistyöhön liittyvän laajan verkoston organisaatioiden rajat ylittävä työ- ja toimintamalli sekä kehitetään tämän verkoston johtamista. Hankkeen tuloksena syntyy näkemys, millä toimenpiteillä liikunta- ja urheilukulttuuria Turussa voidaan edistää. Parhaimmillaan hanke johtaa uudentyypin kaupunkivalmennuskeskuksen syntymiseen, joka tuo liikuntaan ja urheiluun liittyviä kotimaisia ja kansainvälisiä asiakkaita vahvistaen turkulaisen liikuntaekosysteemin olosuhteita ja kasvua.	2.3.1 Tuetaan aktiivista elämäntapaa luomalla edellytyksiä omatoimiselle aktiivisuudelle

5 Henkilöstön hyvinvointi ja työelämän laatu

5.1 Kaupungin yhteiset tavoitteet

Henkilöstöohjelman painopistealue	Toimialan tavoite TA 2020	Palvelualueen toimenpiteet TA 2020
Työ lisää hyvinvointia.	1A Kehitetään työyhteisötaitoja ja johtamista. <ul style="list-style-type: none"> - hyödyntämällä koulutusta - antamalla tukea - luottamalla omiin alaisiin 	- Pyritään parantamaan työpaikan ilmapiiriä vuorovaikutteisella johtamiskulttuurilla. - Työmäärien ollessa korkeita pyritään tehokkaammin priorisoimaan töitä ja kehitetään myös itsensä johtamista mm. kehityskeskusteluihin ja koulutuksiin tukeutuen.
Rakentava ja hallittu muutos - muutos on mahdollisuus!	6A Työyhteisön kyky kehittää omaa toimintaansa	- Osallistetaan työntekijöitä laajasti kehittämistyöhön. - Ymmärryksen lisääminen työntekijöiden vastuusta omasta työstään sekä työyhteisön hyvinvoinnista. Liikuntapalvelujen organisaatiota uudistettiin vuonna 2019. Tällä muutoksella pyritään hyödyntämään henkilöstön osaamista ja voimavaroja nykyistä paremmin.
Parempi johtaminen	9B Työpaikan tiedonkulun varmistaminen	- Pidetään säännöllisesti työpaikkakokouksia. Tiedonkulku varmistetaan viestimällä kahdensuuntaisesti palvelualueen johtoryhmässä, laajennetussa johtoryhmässä, osastopalavereissa ja henkilökuntapäivillä.
Lisätietoja:		

5.2 Toimialoittain/palvelualueittain seurattavat tavoitteet

Kunta 10- mittarit	TOT 2018	TA 2019	TA 2020
Kehityskeskustelujen käyminen (kyllä, %)	74,2	80	80
Kehityskeskusteluja hyödyllisinä pitävät (kyllä, %)	43,8	60	60
Työilmapiiri (1 - 5)	3,21	3,5	3,5

6 Tunnusluvut

6.1 Tavoitteelliset tunnusluvut

Tunnusluku	Tyyppi	TOT 2017	TOT 2018	TA 2019	Arvio TOT 2019	TA 2020	Seuranta- väli
Liikunnallisen elämäntavan yksikön käyntikerrat yht.	V	92 929	108 132	110 000 (koululii- kunta lisätty 29.11.)	88 000	108 000	1 krt/v
Lapset/nuoret (ei sisällä Liikkuva koulu -ryhmiä)	V	54 638	72 452	72 500 (koululii- kunta lisätty 29.11.)	49 000	72 450	1 krt/v
Työikäiset	V	13 693	13 670	14 000	14 000	14 000	1 krt/v
Ikääntyneet	V	10 534	10 115	11 000	11 000	11 000	1 krt/v
Soveltava liikunta	V	6 419	5 665	6 500	6 500	6 500	1 krt/v
Maahanmuuttajat	V	7 290	5 998	7 000	7 000	7 000	1 krt/v
Muut (sis. liikuntaneuvonnan v. 2019 alkaen)	V	355	232	500	500	500	1 krt/v
Liikkuva koulu ryhmien määrä		215	215	215	220	215	1 krt/v
Liikkuva koulu harrastajien KA kävijä- määrä /vko		2 500	3 000	3 200	3 200	3 200	1 krt/v
Avustukset per asukas*	T/T	7,59 €	7,40€ (7,31 €)	7,35 €	7,35 €	7,33 €	1 krt/v
Uimalaitosten kävijämäärät	V	778 100	808 000	800 000	800 000	800 000	1 krt/kk
Palloiluhallit ja isot liikuntasalit va- rausaste	K/T	83%	84%	80%	80%	80%	1 krt/v
Pienet ja keskikokoiset liikuntasalit varausaste	K/T	63%	68%	70%	70%	70%	1 krt/v
Täysimittaiset keino- ja liikuntakentät käyt- töaste (1.4.-31.10.)	K/T	55,63 %	43%	60%	55%	60%	1 krt/v
(Muut) pallokentät käyttöaste (1.5.- 31.10.)	K/T	10,23 %	15%	15%	15%	15%	1 krt/v
Jäähallien (Varissuo, Impivaara) va- rausaste	K/T	67%	65%	70%	70%	70%	1 krt/v
Lasten ja nuorten osuus tilavarauk- sista			55%	55%	55%	55%	1 krt/v
Liikuntapalveluiden nettomenot/asu- kas	T/T	99,00 €	105,90 € (106,41 €)	109,20 €	109,52 €	110,46 €	1 krt/v

Asiakastyytyväisyys KA - Liikuntahallit	L/V	3,68	3,85 (3,9)	3,9	3,9	3,9	1 krt/v
Asiakastyytyväisyys KA - Kuntosalit	L/V	3,93	3,88 (3,8)	3,9	3,9	3,9	1 krt/v
Asiakastyytyväisyys KA - Uimahallit	L/V	4,05	3,96 (3,9)	4,0	3,9	4,0	1 krt/v
Asiakastyytyväisyys KA – Koulujen salit	L/V	3,83	3,49 (4,0)	3,9	3,9	3,9	1 krt/v
*väkiluku heinäkuussa 2017							

Tunnusluvun tyyppi:

V= Volyymi

L/V=Laatu/vaikuttavuus

S/P=Saatavuus/peittävyys

T/T=Tuottavuus/taloudellisuus